

STORTINGET

Innst. 72 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra valgkomiteen

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nobelkomiteen

Til Stortinget

Bakgrunn

Nobelkomiteen består av 5 medlemmer. Funksjonstiden er 6 år. Valg foregår hvert tredje år, og da velges henholdsvis 2 og 3 medlemmer. Hvert tredje år velges dessuten 3 varamedlemmer.

Komiteen velger selv for hvert kalenderår leder og nestleder.

Følgende medlemmer har funksjonstid fram til 31. desember 2017: Medlemmer: Berit Reiss-Andersen, Larvik. Inger-Marie Ytterhorn, Oslo. Varamedlemmer: Tone Jørstad, Levanger. Knut Vollebæk, Oslo. Gunnar Stålsett, Oslo.

Følgende medlemmer har funksjonstid fram til 31. desember 2020: Thorbjørn Jagland, Lier. Kaci Kullmann Five, Bærum – avgått ved døden. Henrik Syse, Oslo.

Med utgangspunkt i matematisk fordeling av de medlemmer og varamedlemmer som skal velges nå, har valgkomiteen mottatt forslag på kandidater fra de aktuelle partigruppene.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Stortinget i sitt møte 5. desember 2017 fattet følgende vedtak:

«1. Stortingsrepresentanter og vararepresentanter

kan ikke velges til medlemmer av Nobelkomiteen.

2. Stortinget ber presidentskapet utrede om det er andre forhold som det bør tas hensyn til i vurderingen av hvem som ikke kan velges til medlemmer av Nobelkomiteen, herunder avgrensinger som bør gjøres knyttet til lederverv i internasjonale organisasjoner. Utredningen bør foreligge i løpet av 2018.»

Flertallet viser til at det er et klart ønske fra Stortinget om å markere et tydelig skille mellom norske myndigheter og komiteen som deler ut Nobels fredspris. Samtidig er det tradisjon for at Nobelkomiteen gjenspeiler sammensetningen på Stortinget, og at partiene nominerer sine representanter.

Flertallet viser til at kandidaten som er foreslått fra Fremskrittspartiet, for tiden er 1. vararepresentant til Stortinget fra Oslo og dermed kommer i konflikt med det vedtaket Stortinget fattet tirsdag 5. desember.

Flertallet vil derfor foreslå at det i denne omgang bare velges 1 medlem til Nobelkomiteen for 6 år. Komiteen er beredt til å avgi innstilling på valg av ytterligere 1 medlem til Nobelkomiteen for 6 år, dersom det foreslås en kandidat som ikke strider mot Stortingets vedtak 5. desember.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Til Nobelkomiteen velges i denne omgang 1 medlem for 6 år, suppleringsvalg av 1 medlem for 3 år samt 3 varamedlemmer for 3 år.»

Flertallet fremmer videre følgende forslag:

«Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2023 velges Berit Reiss-Andersen.»

Suppleringsvalg

Komiteen viser til at Nobelkomiteens medlem Kaci Kullmann Five avgikk ved døden i februar 2017. Hennes valgperiode går ut 2020. Komiteen vil på denne bakgrunn foreslå at det foretas et suppleringsvalg for resten av Kullmann Fives funksjonstid, og at dagens sammensetning av Stortinget legges til grunn. Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2020 velges Anne Enger.»

Varamedlemmer

Det skal videre velges 3 varamedlemmer for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2020.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Som varamedlemmer til Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2020 velges:

1. Kristin Clemet, Oslo
2. Inger Skjelsbæk, Oslo
3. Sofie Høgestøl, Oslo»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at oppdraget til valgkomiteen i denne omgang er å innstille til Stortinget til valg av to kandidater til fast plass i Nobelkomiteen for en periode på seks år, ett suppleringsvalg på én kandidat for tre år og tre varamedlemmer i rekkefølge for tre år.

Disse medlemmer viser til at det i den offentlige debatten og i Stortinget har fremkommet spørsmål om hvem som er valgbar til Nobelkomiteen. Disse medlemmer konstaterer at det på dette området ikke finnes lovregler som legger hindringer i veien for de kandidater som valgkomiteens flertall eller mindretall ønsker å innstille. Det har vært debatter, men aldri noe vedtak som hindrer et parti fra å kunne fremme forslag på en valgt stortingsrepresentant. I tidligere tider har både statsråder og stortingsrepresentanter vært valgt som medlemmer av Nobelkomiteen, senest Thorbjørn Jagland og Ågot Valle, som begge virket i Nobelkomiteen frem til årsskiftet 2009/2010, førstnevnte sågar som stortingspresident i deler av funksjonstiden.

Stortinget har også tidligere valgt sittende stortingsrepresentanter til Riksrevisorer tidlig i stortingsperioden, hvoretter vedkommende har fått innvilget permisjon for hver sesjon frem til vedkommende var ute av Stortinget. Sist dette ble gjort, var i forbindelse med Bjarne Mørk Eidem (Arbeiderpartiet), som ble valgt til riksrevisor ved inngangen av stortingsperioden, noe som ytterligere bekrefter at Fremskrittspartiets løsning med permisjon for vararepresentanter hadde vært fullt ut mulig.

Når det gjelder vararepresentanter til Stortinget og deres valgbarhet, har dette i nobelsammenheng aldri

vært et tema før Fremskrittspartiet fremmet forslag om Carl I. Hagen. I denne sammenheng kan det nevnes at det den 31. mai 1974 var en debatt i Stortinget om valgbarheten til Nobelkomiteen da nye medlemmer skulle velges den gang. Debatten dreide seg om sittende stortingsrepresentanter kunne velges, men ingen av talerne nevnte med et ord spørsmålet om dette også måtte gjelde vararepresentanter.

Disse medlemmer viser til at det i en rekke sammenhenger skilles mellom fast møtende stortingsrepresentanter og vararepresentanter men konstaterer at dette tydeligvis ikke gjelder her. Et eksempel på at det skilles mellom fast møtende stortingsrepresentanter og vararepresentanter, er plikten til å registrere aksjer og andre økonomiske interesser. Fast møtende representanter må registrere alle aksjer og andre økonomiske interesser fortløpende, mens vararepresentanter kun trenger å registrere sine interesser dersom de møter på Stortinget. Vararepresentanter som ikke blir kalt inn, trenger ikke å registrere sine interesser.

Et annet eksempel hvor det skilles mellom fast møtende stortingsrepresentanter og vararepresentanter er ved åpningen av Stortinget. Kun fast møtende stortingsrepresentanter får anledning til å følge kongen inn på Stortinget. Dersom en vararepresentant møter for en stortingsrepresentant som står for tur til å føre kongen inn på Stortinget, går denne plassen videre til neste representant på listen.

Det er i stortingsssammenheng en langvarig praksis for, delvis hjemlet i Stortingets forretningsorden, at verv i forbindelse med Stortingets konstituering fordeles på de ulike stortingsgrupper basert på valgresultatet. Basert på en slik fordeling er det opp til hver partigruppe å bestemme hvilken person som skal velges til et verv. Bakgrunnen for en slik fordeling er at også mindretallet skal kunne være representert (mindretallsdemokrati).

I moderne tid har det aldri skjedd før nå at andre partigrupper har blandet seg borti hvilken person en partigruppe ønsker valgt, så lenge vedkommende er valgbar i henhold til lovgivningen for et slikt verv. Det å lage regelverk og fatte vedtak i Stortinget som innfører nye begrensninger på valgbarhet etter at en partigruppe har nominert en person, har hittil vært helt utenkelig. Disse medlemmer finner det lite tillitvekkende at spillereglene endres underveis i prosessen utelukkende for å hindre en bestemt persons kandidatur. Disse medlemmer konstaterer at flertallet har innført en ny praksis i Stortinget i strid med langvarig demokratisk tradisjon.

Disse medlemmer viser til at det er praksis for at representanter og partigrupper stemmer for det de er for, og imot det de er imot. Ingen partigruppe skal tvinges av de øvrige partigruppene til å stemme for noe de er imot og imot noe de er for. Disse medlemmer opp-

fordrer derfor til å stemme imot I, men for de øvrige forslagene II til IV.

I tillegg fremmes følgende mindretallsforslag som det anbefales å stemme for:

«Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2023 velges Carl I. Hagen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2023 velges Carl I. Hagen.

Komiteens tilråding

Under henvisning til foranstående råder valgkomiteen Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Til Nobelkomiteen velges i denne omgang 1 medlem for 6 år, suppleringsvalg av ett medlem for 3 år samt 3 varamedlemmer for 3 år.

II

Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2023 velges Berit Reiss-Andersen, Larvik.

III

Som medlem av Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2020 velges Anne Enger, Oslo.

IV

Som varamedlemmer til Nobelkomiteen for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2020 velges:

1. Kristin Clemet, Oslo
2. Inger Skjelsbæk, Oslo
3. Sofie Høgestøl, Oslo

Oslo, i valgkomiteen, den 7. desember 2017

Olemic Thommessen

leder

